

PUNCA KES KEHILANGAN KANAK-KANAK BERDASARKAN PERSPEKTIF BELIA DI SERDANG, SELANGOR

AZLINA MOHD KHIR, NOR AINA SYAFIQA RODZUWAN & NOOR
SHAHIRAH MUHAMMAD NIZAM

ABSTRAK

Artikel ini bertujuan untuk mengenal pasti persepsi belia terhadap punca kes kehilangan kanak-kanak. Antara punca kehilangan yang dikaji adalah keluarga, individu, rakan sebaya dan persekitaran. Seramai 120 orang belia di Serdang, Selangor dipilih melalui kaedah persampelan bertujuan terlibat dalam kajian ini. Data diperolehi menggunakan borang soal selidik yang ditadbir sendiri oleh responden. Instrumen kajian ini dibina sendiri oleh penyelidik. Hasil kajian menunjukkan responden mempersepsikan punca utama kes kehilangan kanak-kanak adalah keluarga ($\text{min}=24.66$; $s.p=2.75$) diikuti oleh individu ($\text{min}=23.28$; $s.p=2.86$), rakan sebaya ($\text{min}=23.13$; $s.p=3.14$) dan persekitaran ($\text{min}=22.96$; $s.p=3.36$). Bagi punca keluarga, kesibukan ibu bapa untuk meluangkan masa bersama anak-anak menjadi punca utama kes kehilangan kanak-kanak ($\text{min}=4.30$; $s.p=0.681$). Manakala bagi punca individu, kanak-kanak yang didera secara fizikal atau seksual menyebabkan kanak-kanak meninggalkan rumah ($\text{min}=4.16$; $s.p=0.810$). Berikutnya bagi punca rakan sebaya, belia mempersepsikan bahawa kanak-kanak menganggap rakan sebaya mampu memberikan keseronokan kepada mereka ($\text{min}=4.18$; $s.p=0.694$). Punca terakhir iaitu persekitaran adalah disebabkan oleh penculikan kanak-kanak oleh orang yang tidak dikenali yang semakin meningkat ($\text{min}=4.23$; $s.p=0.867$). Kesimpulannya, belia mempersepsikan kehilangan kanak-kanak adalah disebabkan oleh keempat-empat punca yang dikaji iaitu keluarga, individu, rakan sebaya dan persekitaran. Namun, punca yang dominan adalah faktor keluarga. Justeru, dalam usaha untuk menangani masalah kehilangan kanak-kanak ini, ahli keluarga terutamanya ibu bapa perlu memainkan peranan yang sangat penting. Walaupun dunia kini memperlihatkan ibu bapa masing-masing sibuk bekerja, namun ibu bapa bertanggungjawab untuk meluangkan masa yang berkualiti bersama anak-anak agar perkembangan anak-anak dapat dipantau dari semasa ke semasa dan masalah kanak-kanak hilang dapat diatasi.

Kata Kunci: Persepsi Belia, Kes Kehilangan Kanak-Kanak, Punca Kes Kehilangan Kanak-Kanak

ABSTRACT

The purpose of this article was to identify the youth's perception towards the causes of missing children cases. Among the causes being studied were families, individuals, peers and environment. A total of 120 youths in Serdang, Selangor were selected through purposive sampling method. Data were collected using questionnaires administered by respondents. The instrument implemented in this research was

developed by the researchers. The results showed that the respondents perceived the main causes of missing children were family (mean = 24.66; S.D = 2.75) followed by individual (mean = 23.28; S.D = 2.86), peers (mean=23.13; S.D=3.14) and environment (mean =22.96; SD=3.36). For the family cause, the busyness of the parents to spend time with their children was perceived to be the main cause of the disappearance of children (mean = 4.30; S.D = 0.681). As for individual cause, children who are physically or sexually abused may resulted in them leaving home (mean = 4.16; S.D = 0.810). For the peer's cause, youth perceived that children considered their peers able to provide enjoyment to them (mean=4.18; S.D=0.694). The last cause was environment was due to the increased in abduction cases by strangers (mean = 4.23; S.D = 0.867). In conclusion, youths perceived the cause of missing children were due to the four causes studied - families, individuals, friends and environment. However, the dominant cause was the family. Thus, in order to address the problem of missing children, family members especially parents, play a very important role. Although parents are occupied with career in the modern world, they should not shirk from their responsibility to spend quality time with their children, thus the latter can be monitored from time to time and the problem of missing children can be overcome.

Keywords: Perception of Youth, Missing Children Cases, Causes of the Missing Children Cases

PENGENALAN

Dalam era globalisasi ini, kes kanak-kanak hilang bukan sahaja berlaku di negara maju, bahkan ia juga berlaku di negara yang membangun seperti Malaysia. Kes kanak-kanak hilang merupakan suatu masalah sosial yang perlu dilihat dari pelbagai dimensi di mana sukar untuk mendapat gambaran yang jelas dan tepat mengenai fenomena kehilangan tersebut (Mao, 2012). Menurut *Association of Chief Police Officers* (ACPO, 2005) kes kehilangan kanak-kanak didefinisikan sebagai individu yang tidak diketahui lokasi dan keadaannya dan individu tersebut dianggap hilang sehingga telah dikenal pasti, dijejaki dan dijumpai. Di Malaysia, kes kehilangan yang membabitkan kanak-kanak masih lagi tinggi. Berdasarkan statistik kehilangan kanak-kanak berumur bawah 18 tahun yang direkodkan oleh pihak polis dari tahun 2011 sehingga November 2015 menunjukkan 9,781 kes dilaporkan di seluruh negara melibatkan 7,501 perempuan dan 2,280 lelaki. Tambahan pula, kanak-kanak Melayu mencatatkan jumlah tertinggi dengan 6,713 kes atau melebihi 60 peratus, diikuti India (1,059), Cina (641) dan lain-lain bangsa (1,368). Selain itu, rekod tertinggi jumlah kehilangan kanak-kanak adalah yang berumur antara 16 hingga 18 tahun iaitu sebanyak 5,235 kes, manakala kehilangan kanak-kanak berusia 13 hingga 15 tahun pula mencatatkan jumlah sebanyak 4,193 kes. Sementara itu, 296 kes dicatatkan bagi peringkat umur tujuh hingga 12 tahun, dan 57 kes bagi peringkat umur bayi sehingga 6 tahun (Malay Mail Online, 2016).

Fenomena ini sering mendapat liputan meluas akhbar tempatan dan hangat diperkatakan oleh setiap lapisan masyarakat. Terdapat pelbagai pandangan dan andaian yang dibuat terhadap kes kehilangan yang membabitkan kanak-kanak. Menurut Mao (2012), kes kanak-kanak hilang mewakili beberapa pandangan iaitu mulai dari penculikan oleh ahli keluarga atau bukan ahli keluarga, kanak-kanak yang lari atau dipaksa untuk meninggalkan rumah kerana persekitaran dan kanak-kanak yang diperdagangkan untuk tujuan eksploitasi. Manakala menurut Wilson (2000), terdapat lapan kategori kanak-kanak hilang iaitu melarikan diri dari rumah, diculik oleh orang asing, dihalau keluar dari rumah, diculik oleh ahli keluarga, penindasan dari penjaga, menghilangkan diri tanpa izin, hilang kerana malapetaka, laporan palsu dan gangguan seksual. Selain itu, menurut Sedlack *et al.*, (2002), kanak-kanak hilang dikategorikan kepada empat andaian iaitu penculikan oleh ahli keluarga, penculikan oleh orang asing, anak-anak yang melarikan diri dari rumah dan anak-anak yang hilang secara tidak sengaja.

Hal ini mempunyai persamaan dengan hasil soal siasat oleh pihak polis terhadap mereka yang berjaya ditemukan semula. Antara sebab utama kanak-kanak terbabit hilang adalah kerana kanak-kanak mahu bebas daripada keluarga (sebanyak 4,112 kes) dan mengikut kekasih atau kawan-kawan (4,069 kes). Selain itu, antara punca lain seperti salah faham dengan keluarga (963 kes), kurang perhatian keluarga (69 kes), bersama ibu bapa yang sudah berpisah (73 kes), tidak minat belajar (223 kes), mencari pekerjaan (151 kes), dan tidak diketahui (21 kes) (Malay Mail Online, 2016).

Berdasarkan pengkaji-pengkaji sebelum ini, terdapat banyak faktor yang menyumbang kepada kes kehilangan kanak-kanak atau kanak-kanak yang melarikan diri dari rumah. Antaranya adalah disebabkan kematian ahli keluarga, penceraihan antara ibu bapa (Rotheram, 1996), keganasan di rumah (Milburn *et al.*, 2006) dan penderaan fizikal oleh ahli keluarga (Springer's, 2001). Selain itu, menurut Khadijah *et al.*, (2014) dan Mao (2012), terdapat dua (2) faktor berlakunya kes kehilangan kanak-kanak atau kanak-kanak melarikan diri dari rumah iaitu faktor penolak dan faktor penarik. Faktor penolak meliputi faktor individu itu sendiri, keluarga dan kawasan kejiranan. Manakala faktor penarik pula seperti pengaruh rakan-rakan dan lingkungan masyarakat (Khadijah *et al.*, 2014). Manakala Mao (2012) mendapati empat faktor penolak dan empat (4) faktor penarik berkenaan kes kehilangan kanak-kanak. Faktor penolak adalah disebabkan kemiskinan, buta huruf, kurang akses kepada sumber dan penyisihan sosial, manakala faktor penarik adalah seperti permintaan untuk perkhidmatan yang berkaitan kanak-kanak, perbandaran yang pesat, faktor media massa dan teknologi serta perjanjian yang dijanjikan untuk berkahwin atau bekerja.

Selain itu, ada juga laporan yang diterima menyatakan kanak-kanak hilang, tetapi sebaliknya kanak-kanak itu hanya melarikan diri dari rumah kerana ingin mendapatkan kebebasan atau mengikut teman lelaki. Oleh itu, anggota masyarakat hendaklah lebih peka dan sensitif serta bertanggungjawab dalam menangani kes

kehilangan kanak-kanak dengan mengambil berat terhadap persekitaran mereka dan mengetepikan sikap mementingkan diri sendiri. Masyarakat tidak seharusnya menunding jari kepada pihak berkuasa atas sebab berlakunya kes kehilangan kanak-kanak bahkan ia seharusnya memerlukan kerjasama dan komitmen dari semua pihak termasuk peranan institusi sosial yang menyeluruh bagi mengatasi kes jenayah yang berlaku. Hal ini secara tidak langsung dapat membantu pihak berkuasa dalam menangani kes kanak-kanak yang hilang.

Tegasnya, kes kanak-kanak hilang tidak boleh dipandang remeh oleh masyarakat. Justeru, kajian yang dijalankan ini bertujuan untuk mengenal pasti persepsi belia terhadap punca kes kehilangan kanak-kanak. Kajian persepsi terhadap sesuatu masalah sosial itu merupakan suatu kajian yang penting kerana ia berperanan sebagai kunci utama dalam membentuk pemikiran dan tingkah laku sosial masyarakat (Baron & Byrne, 2004). Melalui faktor-faktor yang telah dikenal pasti, maka dapat memberi kesedaran kepada institusi sosial di Malaysia untuk memainkan peranan secara holistik bagi membendung kes kehilangan kanak-kanak dari terus meningkat. Menyedari hakikat di atas, penyelidik melihat kajian persepsi belia mengenai kes kehilangan kanak-kanak merupakan suatu kajian yang relevan supaya masyarakat sedar dan lebih peka dengan persekitaran sekeliling mereka.

OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti persepsi belia di Serdang, Selangor terhadap kes kehilangan kanak-kanak. Objektif khusus kajian ini adalah untuk:

1. Memperihalkan latar belakang (jantina, bangsa, umur, status perkahwinan, tahap pendidikan, sektor pekerjaan dan pendapatan bulanan) responden dan
2. Mengetahui persepsi belia terhadap punca kes kehilangan kanak-kanak.

METODOLOGI KAJIAN

Subjek dan Lokasi Kajian

Kajian ini melibatkan 120 orang belia yang terdiri daripada 60 orang lelaki dan 60 orang wanita. Fokus umur bagi kajian ini adalah belia yang berumur antara 18 hingga 40 tahun. Kumpulan umur ini agak bertepatan dengan pendefinisian belia yang diberikan oleh Akta Pertubuhan Belia dan Pembangunan Belia (Akta 688) iaitu belia yang berumur 15 hingga 40 tahun. Kajian ini dilakukan di sekitar daerah Petaling Jaya Selatan, Selangor Darul Ehsan iaitu di pekan Serdang. Serdang merupakan sebuah pekan yang penempatannya merangkumi pelbagai lapisan masyarakat termasuk belia. Lokasi yang dipilih hanya melibatkan kawasan di sekitar Taman Sri Serdang, Selangor. Berdasarkan populasi belia, di Selangor adalah tinggi berbanding negeri-negeri lain serta kadar Jenayah Indeks 2013 di Selangor adalah tertinggi berbanding di negeri-negeri yang lain (Portal Rasmi Polis

Diraja Malaysia, 2014). Pemilihan sampel adalah secara persampelan bertujuan. Kaedah ini digunakan bagi mendapatkan data dan maklumat yang dikehendaki dalam menjawab persoalan kajian (Azizi *et al.*, 2007).

Instrumen dan Prosedur

Instrumen yang digunakan untuk pengumpulan data primer dalam kajian ini adalah satu set soal selidik yang dibina sendiri oleh penyelidik dengan berpandukan soalan temubual oleh Khadijah *et al.*, (2014) dan Mao (2012). Instrumen ini mengandungi dua (2) bahagian iaitu 1) Maklumat Latar Belakang Responden dan 2) Persepsi Belia Terhadap Punca Kes Kehilangan Kanak-Kanak. Maklumat latar belakang responden mengandungi tujuh (7) soalan meliputi aspek umur, jantina, tahap pendidikan tertinggi, sektor pekerjaan, pendapatan bulanan, bangsa, dan status perkahwinan. Instrumen seterusnya adalah berkaitan punca kes kehilangan kanak-kanak yang menggunakan skala likert iaitu responden dikehendaki menandakan jawapan mereka mengenai sesuatu kenyataan berdasarkan satu skala dari satu ekstrem kepada ekstrem yang lain. Setiap responden diminta untuk memilih kenyataan dengan menggunakan skala dari satu sehingga lima titik skala (1= sangat tidak setuju; kepada lima (5) = sangat setuju).

Analisis Data

Untuk mencapai kesemua objektif khusus kajian, data kajian yang telah diperolehi ini dianalisis menggunakan kaedah Pakej Statistik untuk Sains Sosial iaitu *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS). Mengikut Majid (2005), penganalisaan data berstatistik menggunakan perisian peraturan SPSS dapat menghasilkan pengiraan yang tepat. Data akan dihuraikan melalui kekerapan, min, sisihan piawai, nilai minimum dan maksimum.

HASIL KAJIAN DAN PERBINCANGAN

Latar belakang Belia

Jadual 1 membentangkan maklumat latar belakang responden yang merangkumi jantina, bangsa, umur, status perkahwinan, tahap pendidikan, sektor pekerjaan dan pendapatan bulanan. Responden terdiri daripada 60 orang lelaki (50%) dan 60 orang perempuan (50%) yang telah menjawab soal selidik ini. Dari aspek komposisi mengikut bangsa, majoriti responden berbangsa Melayu iaitu seramai 105 orang (87.5%), juga merupakan populasi terbesar yang menetap di Taman Sri Serdang. Seterusnya diikuti bangsa India seramai 7 orang (5.8%), bangsa Cina seramai 5 orang (4.2%) dan lain-lain yakni Bajau, Iban dan Brunei seramai 3 orang (2.5%).

Dari segi umur, sebahagian besar responden berada pada peringkat usia awal dewasa iaitu dalam lingkungan 21 hingga 25 tahun (57.5%). Bagi taburan umur kajian ini, nilai min umur responden adalah 24.15 dan sisihan piawai adalah 4.078. Umur nilai minimum adalah 18 manakala umur maksimum adalah 40. Seterusnya bagi status perkahwinan, majoriti responden yang dikaji adalah masih

bujang iaitu seramai 96 orang (80%), 22 orang belia telah berkahwin (18.3%) dan selebihnya dua orang (1.7%) didapati sama ada telah bercerai dengan pasangan ataupun pasangan telah meninggal dunia.

Jadual 1 : Latar Belakang Responden

Pembolehubah	n	(%)
Jantina		
Lelaki	60	(50)
Perempuan	60	(50)
Bangsa		
Melayu	105	(87.5)
Cina	5	(4.2)
India	7	(5.8)
Lain-lain	3	(2.5)
Umur		
< 20	22	(18.3)
21 - 25	69	(57.5)
26 - 30	20	(16.7)
31 - 35	7	(5.8)
36 - 40	2	(1.7)
Min: 24.15; S.P.: 4.078		
Minimum: 18; Maksimum : 40		
Status Perkahwinan		
Bujang	96	(80)
Berkahwin	22	(18.3)
Duda/ Janda	2	(1.7)
Sektor Pekerjaan		
Awam	13	(10.8)
Swasta	26	(21.7)
Berniaga	7	(5.8)
Tidak bekerja	10	(8.3)
Pelajar	63	(52.5)

Pendapatan Bulanan

Tiada pendapatan	69	(57.5)
< RM 1000	11	(9.2)
RM 1000 - RM 1499	12	(10.0)
RM 1500 - RM 1999	13	(10.8)
RM 2000 - RM 2499	7	(5.8)
RM 2500 Ke atas	8 (6.7)	

Min: 1559.10; S.P: 755.85

Minimum: 300; Maksimum: 3500

Dari segi tahap pendidikan tertinggi responden, kebanyakan belia merupakan lulusan diploma iaitu seramai 38 orang (31.7%), diikuti lulusan ijazah seramai 34 orang (28.3%) dan tamat tingkatan lima atau SPM seramai 22 orang (18.3%). Responden yang memiliki sijil dari pelbagai bidang iaitu seramai 20 orang (15.8%) dan responden yang memiliki sarjana iaitu seramai 5 orang (4.2%). Hanya seorang responden sahaja (0.8%) yang mempunyai tahap pendidikan paling rendah yang hanya tamat Tingkatan 3 iaitu berkelulusan PMR.

Berdasarkan analisis sektor pekerjaan, didapati sebahagian besar daripada responden (53.3%) adalah dalam kalangan pelajar Universiti Putra Malaysia (UPM) yang menetap di kawasan kajian. Berikutnya, bagi responden yang telah bekerja, majoriti adalah di sektor swasta (21.7%) dan diikuti oleh sektor awam (10.8%). Seterusnya, seramai sepuluh orang responden (8.3%) adalah tidak berkerja kerana baru tamat belajar dan ada juga merupakan suri rumah tangga. Akhir sekali hanya tujuh orang responden (5.8%) bekerja sendiri iaitu berniaga secara *online*.

Dari segi pendapatan bulanan responden, seramai 69 orang belia tidak mempunyai pendapatan bulanan disebabkan majoriti responden (57.5%) adalah dari kalangan pelajar. Dalam kalangan responden yang bekerja, seramai 13 orang belia mempunyai pendapatan bulanan antara RM1,500 hingga RM1,999 sebulan. Terdapat juga responden yang mempunyai pendapatan bulanan dalam lingkungan RM1,000 hingga RM1,4999 iaitu seramai 12 orang (10%), pendapatan bulanan responden antara RM2,000 hingga RM2,499 iaitu seramai 7 orang (5.8%) dan pendapatan kurang dari RM1,000 seramai 11 orang (9.2%) dan melebihi RM2,500 keatas seramai 8 orang (6.7%). Bagi taburan pendapatan bulanan responden, min pendapatan adalah 1559.10 dan nilai sisihan piawai untuk pendapatan bulanan adalah 755.85. Secara keseluruhan, purata pendapatan responden adalah di dalam golongan berpendapatan rendah.

Punca Kes Kehilangan Kanak-kanak

Jadual 2 memaparkan rumusan analisis deskriptif berkaitan dimensi bagi kes kehilangan kanak-kanak. Menerusi kajian ini, belia mempersiapkan kes

kehilangan kanak-kanak kepada empat punca iaitu keluarga, individu, rakan sebaya dan persekitaran. Hasil kajian menunjukkan punca utama yang mendorong kes kehilangan kanak-kanak adalah keluarga (24.66), diikuti oleh individu (23.28), rakan sebaya (23.13) dan akhir sekali persekitaran (22.96).

Jadual 2 : Dimensi Punca Kes Kehilangan Kanak-Kanak

Dimensi	Min	S.P	Minimum	Maksimum
Keluarga	24.66	2.75	14.00	30.00
Individu	23.28	2.86	13.00	28.00
Rakan Sebaya	23.13	3.14	11.00	28.00
Persekitaran	22.96	3.36	9.00	29.00

Nota: S.P = Sisihan Piawai

Dapatan ini selari dengan hasil kajian oleh Khadijah *et al.*, (2014) yang mendapati faktor keluarga merupakan pendorong utama berlakunya kes kehilangan kanak-kanak. Menurut Khadijah dan rakan-rakan, penceraian ibu bapa merupakan faktor tertinggi berlakunya kes kehilangan kanak-kanak kerana terdapat 17 kes laporan kanak-kanak hilang adalah disebabkan masalah di dalam institusi kekeluargaan. Selain itu, Mao (2012) mendapati kurang akses kepada sumber-sumber seperti keperluan dan kehendak di dalam rumah mempengaruhi faktor penolak kepada kes kehilangan kanak-kanak. Manakala Mercer (2009) juga mendapati bahawa faktor kemiskinan, kurang bimbingan daripada ibu bapa dan jurang komunikasi antara ahli keluarga merupakan faktor penolak kepada masalah ini.

Selain faktor penolak, faktor penarik juga memberi kesan kepada berlakunya kes kehilangan kanak-kanak. Faktor utama yang mendominasi adalah pengaruh rakan sebaya. Rakan sebaya memberi pengaruh yang agak besar terhadap pertumbuhan sosial lebih-lebih lagi kepada kanak-kanak yang menginjak usia. Berdasarkan kajian Achakzai (2011) 89 peratus kanak-kanak meninggalkan rumah kerana pengaruh rakan sebaya. Dapatan kajian tersebut selari dengan kajian oleh Khadijah *et al.*, (2014) yang mendapati 27 kes mengakui bahawa mereka menerima ajakan dari rakan-rakan untuk tidak pulang ke rumah.

Seterusnya, faktor persekitaran yang terdedah kepada teknologi yang serba canggih kesan daripada modenisasi dan globablisasi pada masa kini memberi pengaruh negatif kepada kanak-kanak. Menerusi kajian Mao (2012) perbandaran pesat dan pengaruh media massa dan teknologi mempengaruhi kanak-kanak untuk meninggalkan rumah tanpa kebenaran ibu bapa. Di dalam kajian Khadijah *et al.*, (2014) pula menunjukkan bahawa terdapat 15 kes kehilangan kanak-kanak adalah disebabkan asyik bermain dengan permainan video di pusat kafe siber dan ada di antara kanak-kanak ini berjalan di pusat membeli-belah disebabkan pemesatan pbandaran yang berlaku. Ianya menjadi faktor penarik untuk kanak-kanak

menghilangkan diri tanpa pengetahuan ibu bapa.

Dimensi Punca Keluarga

Jadual 3 di bawah memaparkan analisis item bagi dimensi punca keluarga. Terdapat enam (6) kenyataan yang disenaraikan dalam borang soal selidik. Setiap kenyataan yang disenaraikan mempunyai nilai minimum 1 dan nilai maksimum 5. Secara keseluruhannya, min tertinggi adalah pada kenyataan kesibukan ibu bapa sehingga kurang meluangkan masa bersama anak-anak (min=4.30; s.p=0.681), diikuti oleh kecuaiannya ibu bapa menjaga anak-anak mereka menyebabkan kes kehilangan kanak-kanak berlaku (min=4.19; s.p=0.813) dan ibu bapa kurang berkemahiran dalam mendidik dan berinteraksi, tidak mengambil berat dan tidak menunjukkan kasih sayang terhadap anak-anak (min=4.15; s.p=0.827).

Jadual 3 : Dimensi Punca Keluarga

Kenyataan	N	Min	S.P	Minm.	Maks.
1. Kesibukan ibu bapa sehingga kurang meluangkan masa bersama anak-anak. (contoh: beriadah bersama, melakukan aktiviti bersama)	120	4.30	.681	1	5
2. Kecuaiannya ibu bapa menjaga anak-anak mereka. (contoh: sikap sambil lewa, leka dan alpa ibu bapa itu sendiri)	120	4.19	.813	1	5
3. Ibu bapa kurang berkemahiran seperti mendidik dan berinteraksi, tidak mengambil berat dan menunjukkan kasih sayang.	120	4.15	.827	1	5
4. Kanak-kanak yang kurang kasih sayang mencari kebebasan dan keseronokan di luar. (contoh: menghabiskan masa dengan rakan sebaya)	120	4.11	1.019	1	5
5. Sikap tidak bertanggungjawab penjaga. (contoh: pengabaian terhadap anak-anak)	120	4.04	.803	1	5
6. Ibu bapa yang mempunyai krisis perkahwinan. (contoh: ibu bapa yang kerap bertengkar, atau bercerai)	120	4.03	.788	1	5

Nota: S.P = Sisihan Piawai, Minm. = Minimum, Maks. = Maksimum

Dapatan kajian menunjukkan bahawa belia mempersepsikan kesibukan ibu bapa untuk meluangkan masa bersama anak-anak sebagai punca utama kes kehilangan kanak-kanak bagi dimensi keluarga. Kesibukan ibu bapa banyak mendatangkan kesan buruk kepada anak-anak itu sendiri. Begitu juga dengan kecuaihan ibu bapa terhadap keselamatan anak-anak. Hal ini dapat dibuktikan dengan peningkatan kes-kes kematian kanak-kanak dan taburan kematian kanak-kanak dari tahun ke tahun meningkat di Malaysia disebabkan kecuaihan oleh ibu bapa (Zakaria, 2015). Selain itu, dapatan kajian ini menunjukkan bahawa faktor dalaman seperti kurang didikan agama, kurang persediaan dan kemahiran sebagai ibu bapa merupakan faktor berlakunya jenayah yang melibatkan kanak-kanak dan menjadi salah satu faktor penyebab kanak-kanak meninggalkan rumah (Al-Dawamy *et al.* 2010).

Selanjutnya, tiga kedudukan analisis item yang terendah adalah pada kenyataan kanak-kanak yang kurang kasih sayang mencari kebebasan dan keseronokan di luar (min=4.11; s.p=1.019), sikap tidak bertanggungjawab penjaga (min=4.04; s.p=0.803) dan bagi kenyataan terakhir sekali, nilai min berada di bawah paras 4 yang membawa erti majoriti responden tidak bersetuju atau tidak pasti adalah bagi kenyataan ibu bapa yang mempunyai krisis perkahwinan (min=3.87; s.p=0.788).

Bertitik tolak daripada hal ini, didapati bahawa ada di antara kanak-kanak yang kurang kasih sayang cuba mencari kebebasan dan keseronokan di luar. Hal ini selari dengan kajian oleh Doughty (2011), dan Rees dan Lees (2005) yang mendapati kanak-kanak hilang atau melarikan diri adalah disebabkan kemurungan di dalam rumah sendiri. Akibatnya, kanak-kanak ini mengambil jalan mudah untuk keluar rumah bagi mencari ketenangan, keseronokan dan kebebasan di luar rumah. Selain itu, penceraihan ibu bapa juga merupakan salah satu faktor berlakunya kes kehilangan kanak-kanak.

Dimensi Punca Individu

Berikutnya, Jadual 4 menunjukkan analisis item bagi dimensi punca individu. Secara keseluruhannya, responden mempersepsikan bahawa dua penyebab utama faktor individu ialah kanak-kanak meninggalkan rumah kerana menjadi mangsa dera sama ada secara fizikal atau seksual (min=4.16; s.p=0.810) diikuti kanak-kanak mudah terpengaruh atau dipujuk untuk mengikut serta meninggalkan rumah tanpa menyedari akibatnya (min=4.06; s.p=0.843). Hasil kajian ini selari dengan dapatan kajian oleh Springer's (2001), yang mendapati bahawa kanak-kanak yang melarikan diri dari rumah akibat didera oleh ahli keluarga mereka sendiri. Hal ini boleh dikaitkan dengan statistik yang direkodkan oleh pihak polis mencatatkan sebanyak 4069 kes kehilangan kanak-kanak dengan alasan mengikut kawan (2,370 kes) dan kekasih (1,699 kes) (Malay Mail Online, 2016).

Selain itu, kajian mendapati empat kedudukan analisis item yang terendah adalah pada kenyataan kanak-kanak meninggalkan rumah kerana tekanan emosi

(min=3.90; s.p=1.016); kebebasan yang terhad menyebabkan kanak-kanak lebih gemar keluar rumah (min=3.82; s.p=1.100); tidak dapat apa yang diinginkan punca kanak-kanak melarikan diri atau menghilangkan diri (min=3.72; s.p=0.871) dan kanak-kanak terlalu nakal dan sukar dikawal (min=3.82; s.p=1.100).

Jadual 4 : Dimensi Punca Individu

Kenyataan	N	Min	S.P	Minm.	Maks.
1. Kanak-kanak meninggalkan rumah kerana menjadi mangsa dera sama ada secara fizikal/ seksual menyumbang berlakunya kanak-kanak meninggalkan rumah.	120	4.16	.810	1	5
2. Kanak-kanak mudah terpengaruh atau dipujuk untuk mengikut serta meninggalkan rumah tanpa menyedari akibatnya.	120	4.06	.843	1	5
3. Kanak-kanak meninggalkan rumah kerana tekanan emosi	120	3.90	1.016	1	5
4.Kebebasan yang terhad menyebabkan kanak-kanak lebih gemar keluar rumah.	120	3.82	1.100	1	5
5. Tidak dapat apa yang diinginkan punca kanak-kanak melarikan diri atau menghilangkan diri.	120	3.72	.871	1	5
6. Salah satu faktor kes kehilangan berlaku apabila kanak-kanak tersebut terlalu nakal dan sukar dikawal.	120	3.63	1.138	1	5

Nota: S.P = Sisihan Piawai, Minm. = Minimum, Maks. = Maksimum

Dimensi Punca Rakan Sebaya

Jadual 5 menunjukkan analisis item bagi dimensi punca rakan sebaya. Terdapat enam (6) kenyataan yang disenaraikan dalam borang soal selidik. Secara keseluruhannya, terdapat tiga (3) kenyataan yang mempunyai nilai min tertinggi yang dipersepsikan oleh responden iaitu kanak-kanak menganggap rakan sebaya mampu memberikan keseronokan kepada mereka (min=4.18; s.p=0.694), diikuti kanak-kanak lebih senang berbincang masalah diri dengan rakan sebaya (min=4.17; s.p=0.901) dan mempunyai pemasalahan yang hampir sama dengan rakan sebaya punca kanak-kanak lebih banyak menghabiskan masa bersama rakan-rakan (min=4.10; s.p=0.901).

Kanak-kanak pada masa sekarang gemar keluar mengikut kawan-kawan mereka tanpa memberitahu ibu bapa mereka terlebih dahulu sehingga tiada siapa yang dapat mengawasi pergerakan anak-anak tersebut. Jelaslah bahawa rakan sebaya mampu memberi impak kepada perkembangan sosial lebih-lebih lagi kanak-kanak yang menginjak usia. Berdasarkan kajian Achakzai (2011), 89 peratus kanak-kanak meninggalkan rumah kerana pengaruh rakan sebaya.

Jadual 5 : Dimensi Punca Rakan Sebaya

Kenyataan	N	Min	S.P	Minm.	Maks.
1. Kanak-kanak menganggap rakan sebaya mampu memberikan keseronokan kepada mereka.	120	4.18	.694	1	5
2. Kanak-kanak lebih senang berbincang masalah diri dengan rakan sebaya.	120	4.17	.901	1	5
3. Mempunyai pemasalahan yang hampir sama dengan rakan sebaya punca kanak-kanak lebih banyak menghabiskan masa bersama rakan-rakan mereka.	120	4.10	.771	1	5
4. Ajakan rakan-rakan dalam melakukan perkara negatif seperti melepak, bermain game online di siber kafe.	120	3.98	.948	1	5
5. Ajakan rakan sebaya untuk tinggal bersama.	120	3.72	.972	1	5
6. Rakan-rakan tidak berpengaruh di dalam kehidupan kanak-kanak.	120	2.99	1.081	1	5

Nota: S.P = Sisihan Piawai, Minm. = Minimum, Maks. = Maksimum

Dimensi Punca Persekitaran

Seterusnya, Jadual 6 di bawah memaparkan analisis item bagi dimensi faktor persekitaran. Secara keseluruhannya, terdapat dua kenyataan yang mempunyai nilai min tertinggi yang dipersepsikan oleh responden iaitu diculik oleh orang yang tidak dikenali (min=4.23; s.p=0.867) diikuti oleh kanak-kanak mudah terpengaruh dengan kata-kata manis dengan orang yang tidak dikenali (min=4.09; s.p=0.850).

Dapatan kajian ini selari dengan hasil kajian Wilson (2000), yang mendapati beberapa kategori kanak-kanak hilang antaranya adalah penculikan oleh orang asing. Hasil siasatan Polis Diraja Malaysia mendapati bahawa faktor utama kes penculikan kanak-kanak adalah untuk mendapatkan wang tebusan daripada keluarga yang

kebiasaanya melibatkan mereka yang mengenali keluarga mangsa. Akan tetapi ada motif lain seperti balas dendam atau menuntut kembali hutang daripada keluarga kanak-kanak malang terbabit (Mstar, 2015).

Selain itu, kanak-kanak selalu diberi persepsi bahawa orang jahat tidak mempunyai ciri dan perwatakan yang baik. Mereka sukar untuk meramal sama ada individu yang tidak dikenali mempunyai niat tidak baik apabila mempunyai fizikal yang cantik, bercakap lemah lembut, tidak berkasar kepada mereka sehingga kanak-kanak mudah percaya apa yang dilihat dan didengar daripada memikirkan apa risiko yang bakal terjadi (Norulhuda, 2014).

Jadual 6 : Dimensi Punca Persekitaran

Kenyataan	N	Min	S.P	Minm.	Maks.
1. Diculik oleh orang yang tidak dikenali adalah punca yang menyebabkan kes kanak-kanak hilang meningkat	120	4.23	.867	1	5
2. Kanak-kanak mudah terpengaruh dengan kata-kata manis dengan orang yang tidak dikenali punca kes kehilangan kanak-kanak.	120	4.09	.850	1	5
3. Melepak, berjalan-jalan dan berlegar-legar di pusat membeli belah punca kanak-kanak hilang.	120	3.89	.906	1	5
4. Pengaruh teknologi seperti permainan video di kafe siber punca kanak-kanak terpengaruh untuk tidak pulang ke rumah.	120	3.85	.932	1	5
5. Tekanan hidup seperti masalah ekonomi adalah salah satu sebab berlakunya kes kehilangan terhadap kanak-kanak.	120	3.59	1.057	1	5
6. Kanak-kanak diculik oleh orang yang dikenali seperti ibu/ ayah/ nenek/ jiran juga merupakan punca berlakunya kes kehilangan kanak-kanak.	120	3.30	1.127	1	5

Nota: S.P = Sisihan Piawai, Minm. = Minimum, Maks. = Maksimum

KESIMPULAN

Hasil kajian ini memberikan gambaran tentang persepsi belia terhadap kes kehilangan kanak-kanak. Kes kehilangan kanak-kanak pada masa kini bukanlah suatu isu baharu bagi sesebuah negara yang sedang membangun dan ia adalah salah satu masalah sosial yang boleh menimbulkan suasana tidak selesa atau selamat dalam kalangan ahli masyarakat. Secara keseluruhannya, kajian ini mendapati belia mempersepsikan kehilangan kanak-kanak adalah disebabkan oleh keempat-empat faktor yang dikaji iaitu keluarga, individu, rakan sebaya dan persekitaran. Punca utama kehilangan kanak-kanak yang dipersepsikan oleh belia adalah faktor keluarga iaitu kesibukan ibu bapa sehingga kurang meluangkan masa bersama anak-anak. Untuk membendung dan mengatasi masalah ini, ibu bapa perlu meluangkan masa dan perhatian dengan penuh kasih sayang kepada anak-anak. Ibu bapa juga perlu peka terhadap perubahan yang berlaku pada diri anak-anak dengan memantau pergerakan mereka. Hal ini kerana insan yang paling rapat dan dekat dengan anak-anak mereka adalah ibu bapa. Sehubungan itu, ibu bapa perlu memainkan peranan yang penting bagi melindungi anak-anak mereka daripada menjadi mangsa gejala yang tidak baik ini. Selain itu, ibu bapa perlu mengukuhkan asas kekeluargaan melalui terapi keluarga seperti kaunseling, kemahiran keibubapaan, aspek keagamaan dan kemahiran komunikasi.

Selain daripada punca keluarga, individu, rakan sebaya dan persekitaran juga menjadi penyebab kepada kes kehilangan kanak-kanak ini. Bagi membanteras masalah ini daripada terus terjadi lagi semua pihak termasuk golongan belia perlu prihatin dan sensitif terhadap keselamatan kanak-kanak. Dengan adanya kerjasama antara masyarakat dan pihak polis mampu mengurangkan kes kehilangan kanak-kanak. Kerjasama ini perlu diperluaskan lagi dengan institusi-institusi sosial yang lain seperti institusi pendidikan, keagamaan dan institusi bukan kerajaan dalam menjalankan kempen kesedaran membanteras kes kehilangan kanak-kanak. Antara langkah yang telah dilaksanakan oleh pihak Polis Diraja Malaysia (PDRM) adalah dengan mewujudkan Portal Kanak-kanak Hilang bagi menangani kes kanak-kanak hilang di negara ini (PDRM, 2015). Selain itu, kanak-kanak perlu mendapatkan pendedahan awal sebelum kejadian buruk seperti kes kehilangan berlaku kepada mereka. Kanak-kanak perlu diberi pendidikan seperti kemahiran mempertahankan diri dan mengingati nombor telefon ibu bapa dan melaporkan kepada orang yang boleh dipercayai seandainya berlaku kecemasan seperti diculik atau hilang dari pengawasan ahli keluarga. Mereka juga perlu mendapatkan keizinan daripada ahli keluarga sekiranya ingin keluar rumah dan agar jangan sesekali berjalan bersendirian. Kesimpulannya, kajian ini telah mendedahkan punca-punca tentang kes kehilangan kanak-kanak yang berlaku masa kini kepada belia, ibu bapa dan masyarakat. Justeru secara tidak langsung, ianya dapat membuka mata masyarakat untuk bersama-sama membendung dan membanteras masalah ini agar tidak berulang kembali.

RUJUKAN

- Abdullah, A. (2010). Tema dan isu penyelidikan mengenai gejala sosial pada dekad pertama abad 21 di Malaysia. *AKADEMIKA*, 78 . pp. 3-14. ISSN 0126-5008.
- Achakzai, J. K. (2011). Causes and Effects of Runaway Children in Crisis: Evidence from Balochistan. *Pakistan Economic and Social Review*. 49 (2): 211–230.
- ACPO. (2005). *Guidance on the management, recording and investigation of missing persons* [online]. Available from <http://www.app.college.police.uk/app-content/major-investigation-and-public-protection/missingpersons/> [Accessed 25 October 2014].
- Alavi, K., Nen, S., Mohamad, M. S., Sarnon, N., Ibrahim, F., & Hoesni, S. M. (2014). Understanding the Factors of Children Missing/Running Away from Home in Malaysia. *Sains Humanika*, 66(1)
- Al-Dawamy, A. R., & Sulaiman H, S. N. (2010). *Persepsi Pelajar Tentang Kejadian Jenayah Terhadap Kanak-kanak*. pp. 1-8. (Unpublished).
- Amran, M. (2013). *Kes orang hilang meningkat*. Utusan. Retrieved October 10, 2014, dari Laman Web Utusan Online: http://ww1.utusan.com.my/utusan/Jenayah/20131227/je_08/
- Azizi, Y., Shahrin, H., Jamaludin. R., Yusof. B., & Abdul, R. H. (2007). *Menguasai Penyelidikan Dalam Pendidikan*. Kuala Lumpur: PTS Profesional Publishing Sdn.Bhd
- Baron, R.A., Byrne, D. (2004). *Social Psychology*. (10th ed). USA:Pearson.
- Doughty, S. (2011). *Less than Fifth of Child Runaways Reported Missing by Parents and Guardians*.The Daily Mail. Retrieve 4 May 2012. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2061597/Children-broken-homes-timeslikely-run-away.html#ixzz1u32UJmvl>.
- Hammer, H., Finkelhor, D., & Sedlak, A. (2002). *Runaway/Thrownaway Children: National Estimates and Characteristics*. NISMART: National Incidence Studies of Missing, Abducted, Runaway, and Thrownaway Children. Washington, D.C.:U.S. Department of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.
- Kamus Dewan. (2002). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Krejcie, Robert V., Morgan, Daryle W., “Determining Sample Size for Research Activities”, *Educational and Psychological Measurement*, 1970.
- Laman Web Rasmi Jabatan Tenaga Kerja Semenanjung Malaysia. (2014). Akta Kanak-Kanak & Orang Muda (Pekerjaan) 1966 (English) (Akta 350). [online]. Available from <http://jtksm.mohr.gov.my/index.php/my/akta-dan-peraturanperburuhan>. [Accessed 24 September 2014]

- Majid, M. K. (2005). *Kaedah penyelidikan pendidikan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Man, A. F. (2000). Predictors of Adolescents Running Away Behavior. *Social Behavior and Personality: An International Journal*. 28(3): 261–267.
- Mao, S. (2012) *Out Of Sight* (A Socio-Legal Study On The Issue Of Missing Children In The State Of Gujarat). Unpublished Doctoral Dessertation, The Maharaja Sayajirao University of Baroda.
- Matchinda, B. (1999). The Impact of Home Background on the Decision of Children to Runaway: The Case of Yaounde City Street Children in Cameroon. *Child Abuse & Neglect*. 23(3): 245–55.
- Maxfield, M. G., & Babbie, E. R. (2005). *Research methods for criminal justice and criminology*. Wadsworth Publishing Company.
- Mercer, T. (2009). *Family Voices: An Ethnographic Study Characteristics of Family and Caregiver Perspective on Streets Children in Eldoret, Kenya*. Unpublished Masters Dissertation, the University of Yale, USA.
- Milburn, N. G., Ayala, G., Rice, E., Batterham, P., & Rotheram-Borus, M. J. (2006). The Existing Discrimination and Homelessness Among Homeless Adolescents. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*. 12: 658–672.
- Mohammed, N. (2003). *Penyelidikan Pendidikan*. Johor: Penerbit Universiti Teknologi Malaysia.
- Mstar Online. (2015). *Lapan Kes Culik Kanak-Kanak Sejak 2012 - KDN*. [online]. Available from <http://www.mstar.com.my/berita/berita-jenayah/2015/07/02/kes-culik/>. [Accessed 23 February 2017].
- MstarOnline. (2014). *Dua Beradik Dilarikan Penjenayah Selamat*. [online]. Available from <http://www.mstar.com.my/berita/berita-jenayah/2014/06/25/dua-beradik-dilarikan/>. [Accessed 23 February 2017].
- Norulhuda, S. (2014). *Risiko Kanak-kanak Hilang Strategi Dan Langkah Perlindungan*. ISM MINDA, 15, 12-15. http://www.ism.gov.my/files/Perkhidmatan/arkib_penerbitan/2014/ism-minda_2014.pdf.
- Portal Intranet SPDIIS. *Dasar dan Pelan Tindakan Perlindungan Kanak-kanak Negara*. [online]. Available from http://spdiis.ism.gov.my/docs/shared/element/view/692/?sphrase_id=961 [Accessed 24 September 2014].
- Portal Komuniti Ukhwah. Com. (2006). *Belia*. [online]. Available from <http://ukhwah.com/ukhwah/article.php?sid=2353>. [Accessed 24 September 2014].
- Portal Rafidah Shapuan's Weblog. (2008). *Keselamatan kanak-kanak, di mana keprihatinan kita?* [online]. Available from <https://rafidahshapuan.wordpress.com/2008/03/03/20>. [Accessed 20 February 2017].

- Portal Rasmi Polis Diraja Malaysia. (2014). *Statistik Orang Hilang*. [online]. Available from <http://www.rmp.gov.my/statistik-orang-hilang> [Accessed 20 October 2014].
- Portal Rasmi Polis Diraja Malaysia. (2015). *PDRM Lancar Portal Kanak-kanak Hilang*. [online]. Available from <https://www.rmp.gov.my/news-etail/2015/07/08/pdrm-lancar-portal-kanak-kanak-hilang> [Accessed 23 February 2017].
- Portal Malay Mail Online. (2016). *Polis: 10,000 hilang, 659 kanak-kanak masih gagal ditemui*. [online]. Available from <http://www.themalaymailonline.com/projekmmo/berita/article/polis10000-hilang-659-kanak-kanak-masih-gagal-ditemui> [Accessed 20 February 2017].
- Portal Utusan Online. (2007). *Kronologi Kes Kehilangan Nurin Jazlin*. [online]. Available from http://ww1.utusan.com.my/utusan/info.asp?y=2007&dt=0929&pub=Utusan_Malaysia&sec=Jenayah&pg=je_03.htm.
- Rees, G. and Lee, J. (2005). *Still Running II*. The Children's Society: London.
- Roberts, A. R. (1982). Stress and coping patterns among adolescent runaways. *Journal of Social Service Research*, 5, 15–27.
- Rohayati, D. (2004). *Persepsi Ibu Bapa Terhadap Faktor-Faktor Keruntuhan Akhlak Remaja Islam Masa Kini: Satu Tinjauan Di Taman Aman Anak Bukit, Alor Setar Kedah*. Universiti Teknologi Malaysia: Tesis Sarjana Muda.
- Rotheram-Borus, D. J., Mahler, K. A., Koopman, C., & Langabeer, K. (1996). Sexual Abuse/History and the Associated Multiple Risk Behavior in Adolescent Runaways. *American Journal of Orthopsychiatry*. 66: 382–400.
- Rozumah, B. (2003). *Nota kuliah kaedah dan penyelidikan dalam pembangunan manusia: PEM 3001*. Universiti Putra Malaysia.
- Sedlack, A., Finkelhor, D., Hammer, H., & Schultz, D. (2002). *Nation Estimates of Missing Children: An Overview*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency.
- Sinyang, A. (2013). *Laporan Khas - Kes Kanak-Kanak Hilang Membimbangkan*. Utusan. Retrieved October 10, 2014. http://ww3.utusan.com.my/utusan/Laporan_Khas/20131118/lk_01/Laporan_Khas/20131118/lk_01/Kes-kanak-kanak-hilang-membimbangkan.
- Springer, D. W. (2001). Runaway Adolescents Huckleberry Finn: Today's Crisis. *Brief Treatment and Crisis Intervention*. 1: 131–151.
- Wilson, J. (2000). National Incidence Studies of Missing, Abducted, Runaway, and Thrown Away Children (NISMAART 2). *Juvenile Justice Bulletin*. U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.

Yusmawati Mohd Yusof, (2013). *4,998 orang hilang tahun ini*. myMetro. Retrieved, September 24 2014, dari Laman Web myMetro: http://www2.hmetro.com.my/myMetro/article4_998oranghilangtahunini/Article/index_html.

Zakaria, M. R. (2015). Kecuaian dan pengabaian kanak-kanak oleh ibu bapa: kedudukannya di bawah Akta Kanak-kanak 2001 dan prinsip syariah. *Jurnal Undang-Undang dan Masyarakat*, 19, 37-49.

Profil Penulis:

Azlina Binti Mohd Khir, PhD

Jabatan Sains Kemasyarakatan dan Pembangunan

Fakulti Ekologi Manusia

Universiti Putra Malaysia

Nor Aina Syafiqah Rodzuwan

Fakulti Ekologi Manusia

Universiti Putra Malaysia

Noor Shahirah Muhammad Nizam

Jabatan Sains Kemasyarakatan dan Pembangunan

Fakulti Ekologi Manusia

Universiti Putra Malaysia